COMISIA
EUROPEANĂ

Bruxelles, 10.2.2020
COM(2020) 38 final

RAPORT AL COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN ȘI CONSILIU

privind implementarea Programului energetic european pentru redresare și a Fondului european pentru eficiență energetică

{SWD(2020) 12 final}

RAPORT AL COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN ȘI CONSILIU

privind implementarea Programului energetic european pentru redresare și a Fondului european pentru eficiență energetică

O infrastructură rezilientă este coloana vertebrală a uniunii energetice. Anul trecut, în 2018, au fost puse în aplicare proiecte de interconectare importante, iar cooperarea regională a fost consolidată considerabil.

În acest context, Programul energetic european pentru redresare (PEER) a jucat un rol esențial în ceea ce privește sprijinul financiar acordat infrastructurilor majore de interes comun pentru integrarea piețelor de energie electrică și de gaze și pentru consolidarea siguranței alimentării cu energie.

I. PROGRESELE ÎNREGISTRATE ÎN CEEA CE PRIVEȘTE IMPLEMENTAREA PROGRAMULUI

Inovarea și infrastructura energetică, forțele motrice din spatele Programului energetic european pentru redresare (PEER), sunt astăzi la fel de importante cum erau în 2009, când a fost instituit PEER.

Prezentul raport evidențiază, pentru fiecare parte a PEER, progresele realizate în implementarea proiectelor și a Fondului european pentru eficiență energetică (EEEF). El îi urmează raportului adoptat în 2018[1] și se referă la implementarea proiectelor între 31 august 2016 și 31 decembrie 2018, precum și la plățile efectuate în decursul perioadei respective.

II. IMPLEMENTAREA GENERALĂ A PROIECTELOR

Până la sfârșitul lunii decembrie 2018, fuseseră finalizate 43 de proiecte din 59 (cu 6 mai multe față de 2017), iar beneficiarilor le fusese plătită o sumă totală de 2 514 424 758 EUR (după deducerea ordinelor de recuperare, în valoare de 196 099 270,83 EUR) (a se vedea anexa).

Situația infrastructurilor de gaz și de energie electrică se prezintă în felul următor: majoritatea proiectelor sunt finalizate și două proiecte sunt în curs de desfășurare.

Promotorii integrării energiei eoliene offshore (OWE) în rețea au realizat progrese semnificative, în timp ce promotorii ultimului proiect de captare și stocare a dioxidului de carbon (CSC) au decis să sisteze sprijinul financiar acordat proiectului.

Comisia a optat pentru menținerea sprijinului său financiar pentru investitori, atât timp cât rămâne clară posibilitatea unei decizii finale de investiție (DFI) și proiectul continuă să ofere o valoare substanțială pentru societate.

[1] Raport pentru 2017, adoptat la 5.3.2018, COM(2018) 86 final

1. INFRASTRUCTURA DE GAZ ȘI DE ENERGIE ELECTRICĂ

Subprogramul pentru infrastructură al PEER a sprijinit 44 de proiecte în trei domenii principale de activitate (interconexiuni gaziere, flux inversat de gaz și energie electrică).

A fost angajată o sumă totală de 2 267 574 462 EUR, din care 1 669 370 233 EUR au fost plătiți beneficiarilor până la 31 decembrie 2018. Plățile sunt condiționate de angajamentul ferm al beneficiarilor de a implementa proiectul printr-o decizie finală de investiție.

1.1. Progrese înregistrate până în prezent

Până în prezent, au fost finalizate 38 (cu 3 mai multe față de 2017) din cele 44 de proiecte de infrastructură, patru au fost încheiate și două proiecte sunt în curs de desfășurare.

În sectorul energiei electrice, au fost finalizate toate cele 12 proiecte (cu 2 mai multe față de 2017).

În sectorul de interconectare a gazelor, au fost finalizate 13 proiecte din 18 (cu unul mai multe față de 2017); două proiecte se desfășoară în conformitate cu noul program de reeșalonare, iar trei au fost încheiate.

În domeniul proiectelor privind fluxurile inversate și interconectarea din Europa Centrală și de Est, au fost finalizate 13 proiecte, iar Comisia a oprit un proiect din România în septembrie 2014.

De la ultimul raport de punere în aplicare a PEER, pot fi evidențiate în special următoarele progrese:

- Conducta de interconectare Grecia-Bulgaria (IGB) este o rută esențială pentru transportul gazelor din gazoductul transadriatic și cel de GNL din Grecia către nord și reprezintă un proiect important pentru diversificarea furnizării de gaze în regiunea Europei de Sud-Est. Acesta este un proiect de interes comun (PCI 6.8.1) și un proiect prioritar privind conectivitatea în domeniul energiei în Europa Centrală și de Sud-Est (CESEC). Comisia a oferit încă de la început sprijin politic și financiar proiectului. Proiectul a primit 45 de milioane EUR din Programul energetic european pentru redresare și 39 de milioane EUR din Fondul european de dezvoltare regională. În 2018, proiectul a înregistrat progrese suplimentare. În cadrul reuniunii ministeriale CESEC de la Sofia din luna iunie, a fost semnat un memorandum de înțelegere între *Bulgarian Energy Holding* și Banca Europeană de Investiții cu privire la un împrumut pentru proiect. Proiectul a primit o derogare de la legislația UE în domeniul energiei, inclusiv o scutire parțială de la normele privind accesul terților, din partea Comisiei, în iulie 2018. Comisia a aprobat, de asemenea, ajutorul de stat pentru sprijin public și accesul la fondurile structurale ale Bulgariei. Punerea în aplicare a proiectului avansează bine, toate procedurile de achiziții publice au fost finalizate, iar construcția a început la sfârșitul lunii mai 2019.

- În Republica Cipru, Ministerul Energiei, Comerțului, Industriei și Turismului pregătește în prezent implementarea unui terminal de recepționare a gazelor naturale, ceea ce va contribui la diversificarea mixului energetic cipriot și la eliminarea izolării energetice a insulei, precum și la facilitarea concurenței în ceea ce privește generarea de energie electrică cu ajutorul gazului de către producătorii independenți. Se preconizează că gazele naturale vor intra pe piața Ciprului până în 2021.

În prezent, se estimează că aceste două proiecte aflate în desfășurare ar trebui finalizate până la sfârșitul anului 2021 și, respectiv, sfârșitul anului 2022.

2. PROIECTE DE PARCURI EOLIENE OFFSHORE (OWE)

2.1 PROGRESE ÎNREGISTRATE PÂNĂ ÎN PREZENT

Subprogramul de parcuri eoliene offshore a inclus nouă proiecte, cu o asistență de 565 de milioane EUR împărțită între două tipuri principale de activități:

- testarea la scară mare, fabricarea și instalarea de turbine și de structuri de fundații offshore inovatoare (6 proiecte); precum și
- dezvoltarea de soluții modulare pentru integrarea în rețea a unor capacități mari de transport al energiei eoliene (3 proiecte).

Dintre aceste nouă proiecte, patru au fost finalizate și două au fost încheiate prematur. Pentru aceste proiecte a fost plătită suma de 341 639 214 EUR (după deducerea ordinelor de recuperare). Celelalte trei proiecte sunt în curs de desfășurare.

2.2 PROGRESE ÎNREGISTRATE PÂNĂ ÎN PREZENT PE SECTOARE

2.2.1 Progrese în ceea ce privește turbinele și structurile offshore inovatoare

În ceea ce privește parcul eolian offshore din Aberdeen, cele 11 turbine eoliene cu cea mai mare capacitate din lume au început să funcționeze la centrala eoliană offshore a Vattenfall „Aberdeen Bay", la 1 iulie 2018. În septembrie 2018 a avut loc deschiderea oficială a Centrului European de Dezvoltare Eoliană Offshore (*Aberdeen Offshore Wind Farm*) . Ultima raportare pentru proiect și plata finală sunt așteptate în trimestrul III al anului 2019.

2.2.2 Progrese în ceea ce privește integrarea în rețea a energiei eoliene

În ansamblu, execuția celorlalte două proiecte, Kriegers Flak și COBRACable, s-a desfășurat conform așteptărilor. Pentru Kriegers Flak, demararea activității comerciale finale a fost planificată pentru sfârșitul lunii septembrie 2019. În pofida întârzierilor și a altor provocări întâmpinate în cursul proiectului, beneficiarii au inițiat planificarea punerii în funcțiune în a doua jumătate a lunii iulie 2019.

Pentru COBRAcable, instalarea stațiilor de conversie în Țările de Jos și Danemarca este finalizată, însă există o întârziere cu privire la instalarea unor segmente minore ale cablului. Finalizarea lucrărilor de instalare a cablurilor și de testare a sistemelor a fost preconizată pentru al doilea semestru al anului 2019; operațiunea comercială ar trebui să înceapă imediat după acestă etapă, la sfârșitul anului 2019. Proiectul COBRACable include un studiu care urmărește să identifice și să descrie aspectele importante de proiectare de care trebuie să se țină cont la pregătirea legăturii HVDC Cobracable pentru utilizarea sa în viitor ca parte a unei rețele cu mai multe terminale. Pentru această sarcină au fost prezentate noi documente.

3. CAPTAREA ȘI STOCAREA DIOXIDULUI DE CARBON

Subprogramul PEER a constat în șase proiecte și 1 miliard EUR de asistență financiară, având ca obiectiv demonstrarea întregului proces de captare, de transport și de stocare a dioxidului de carbon.

Un proiect (Compostilla din Spania) a fost finalizat, furnizând instalații-pilot operaționale pentru captare, transport și stocare. Patru proiecte au fost încheiate prematur din cauza deciziei promotorilor proiectului de a nu investi și un proiect a expirat fără a fi finalizat. Pentru aceste proiecte a fost plătită o sumă de 387 211 547 EUR (după deducerea ordinelor de recuperare pentru o sumă totală de 48 660 666,85 EUR).

III. FONDUL EUROPEAN PENTRU EFICIENȚĂ ENERGETICĂ (EEEF)

În decembrie 2010, a fost alocată o sumă de 146,3 milioane EUR, din Programul energetic european pentru redresare (PEER), unui mecanism financiar pentru proiecte în domeniul energiei durabile[2]. 125 de milioane EUR au fost utilizate drept contribuție a UE la Fondul european pentru eficiență energetică (EEEF). Fondul european pentru eficiență energetică (EEEF) a fost creat în iulie 2011 și a a ajuns la un volum total de 265 de milioane EUR[3], sprijinit de un mecanism de grant pentru asistență tehnică, cu un buget de 20 de milioane EUR și 1,3 milioane EUR pentru activități de sensibilizare.

EEEF oferă finanțare adaptată (atât instrumente de datorie, cât și instrumente de capital) pentru proiecte privind eficiența energetică, energia din surse regenerabile și transportul urban curat. Beneficiarii sunt autoritățile publice locale sau regionale sau entitățile private care acționează în numele acestora.

1. PROGRESE ÎNREGISTRATE PÂNĂ ÎN PREZENT

În 2018, la portofoliul fondului a fost adăugate trei noi tranzacții:

- Proiectul CIMAC din Portugalia constă în modernizarea corpurilor de iluminat stradal existente, făcând trecerea de la lămpile cu vapori de sodiu de înaltă presiune, care sunt predominante, la LED-uri de ultimă generație (investiție EEEF în valoare de 12,1 milioane EUR, dimensiune totală a proiectului în valoare de 16,6 milioane EUR). Proiectul rezultă din mecanismul de asistență tehnică al EEEF și este una dintre cele mai mari acțiuni de modernizare a iluminatului stradal din Portugalia, unde EEEF a avut un rol esențial în dezvoltarea și finanțarea proiectului.
- Proiectul orașelor iluminate din Italia vizează un portofoliu de proiecte de iluminat stradal, de care vor beneficia în principal municipalitățile mici și mijlocii (investiție EEEF în valoare de 16 milioane EUR, dimensiune totală a proiectului în valoare de 20 de milioane EUR).
- „Spitale și universități inteligente" este un alt proiect din Italia, care sprijină un portofoliu de proiecte eficiente din punct de vedere energetic în sectorul sănătății și în cel al educației (investiție EEEF în valoare de 7 milioane EUR, dimensiune totală a proiectului în valoare de 22 de milioane EUR).

De la crearea sa și până la 31 decembrie 2018, EEEF a semnat contracte cu 16 proiecte în valoare de 170 de milioane EUR și, deși aceasta nu reprezintă plafonul maxim disponibil, a generat o investiție finală estimată de 301,5 milioane EUR.

2 Regulamentul (UE) nr. 1233/2010 al Parlamentului European și al Consiliului din 15 decembrie 2010 de modificare a Regulamentului (CE) nr. 663/2009 de stabilire a unui program de ajutor pentru redresare economică prin acordarea de asistență financiară comunitară pentru proiecte în domeniul energiei.

3Pe lângă investițiile Comisiei Europene, au mai fost făcute investiții de către: Banca Europeană de Investiții (75 de milioane EUR), Cassa Depositi e Prestiti SpA (CDP) (60 de milioane EUR) și Deutsche Bank (DB) ca administrator de investiții (5 milioane EUR).

Pe baza cadrului EEEF de evaluare și de raportare a proiectelor cu privire la economiile de emisii în echivalent CO2 și la economiile de energie primară, până la sfârșitul anului 2016 investițiile sale permiseseră realizarea unor economii de aproximativ 388 478 de tone de CO2 și de 794 124 MWh de energie primară[4].

4 Economiile de energie primară cumulate sunt prezentate doar pentru tehnologiile în materie de eficiență energetică și de transport urban curat; ele includ calcule pentru perioada cuprinsă între încheierea operațiunilor financiare și scadența împrumutului, bazate pe estimări pentru proiecte aflate în construcție și în funcțiune de mai puțin de un an și pe date concrete pentru proiecte care sunt în funcțiune de peste un an. Economiile corespund unui volum total de investiții în proiect (investiții ale EEEF și ale altor părți).

2. Mecanismul de asistență tehnică al EEEF

În noiembrie 2016, Fondul european pentru eficiență energetică a lansat un nou mecanism de asistență tehnică. Plecând de la mecanismul de asistență tehnică al Comisiei Europene, gestionat de EEEF, fondul a creat un nou instrument pentru a sprijini entitățile publice ambițioase care prezintă proiecte viabile de investiții în energia durabilă. Aceste proiecte vizează sectorul eficienței energetice, energia din surse regenerabile la scară mică și/sau inițiativele în domeniul transportului public. EEEF sprijină beneficiarii (regiuni, consilii locale, universități, spitale publice și alte entități publice situate în statele membre ale UE) prin acordarea de servicii de consultanță pentru investițiile planificate, de exemplu sub formă de studii de fezabilitate, audituri energetice, servicii juridice și analize ale viabilității economice. Mecanismul de asistență tehnică al EEEF a primit finanțare prin instrumentul ELENA (Asistență europeană pentru energie locală) în cadrul programului Orizont 2020 al Uniunii Europene. Până în decembrie 2018, acesta sprijinise deja 4 beneficiari din Italia, Spania și Lituania.

3. Principalele concluzii și perspective

EEEF a înregistrat progresiv un bilanț solid de investiții profitabile și, după 7 ani de funcționare, a sprijinit deja 18 proiecte foarte distincte (dintre care 2 au fost deja rambursate, încasările fiind reinvestite în fond) în diverse tehnologii, în 8 state membre diferite.

IV. CONCLUZII DE ANSAMBLU

PEER a înregistrat rezultate bune. Au fost finalizate toate cele 12 infrastructuri de energie electrică, precum și majoritatea proiectelor de infrastructură din domeniul gazelor; alte două proiecte din domeniul gazelor sunt în curs de finalizare și se preconizează că vor fi finalizate în 2021 și în 2022. Controlul strict exercitat de Comisia Europeană în ceea ce privește implementarea și monitorizarea proiectelor a contribuit la creșterea eficienței instrumentului.

Proiectele privind energia eoliană offshore s-au dovedit a fi mai complexe decât se preconizase, însă promotorii și constructorii au reușit să găsească soluții pentru a le finaliza, prelungind uneori durata contractelor. Pe durata programului de 10 ani, PEER a contribuit la dobândirea de cunoștințe tehnologice și la dezvoltarea tehnologiilor de interconectare a energiei eoliene offshore.

Deși sprijinul financiar din cadrul PEER nu a fost suficient pentru a determina întreprinderile să realizeze proiecte demonstrative de CSC la scară comercială, Comisia consideră în continuare că CSC este importantă pentru decarbonizare (singura tehnologie fiabilă pentru stocarea pe termen lung a dioxidului de carbon), pentru UE în general și pentru industriile care folosesc multă energie și generează multe emisii de dioxid de carbon în special.

EEEF a investit în mai multe proiecte de eficiență energetică și va continua să își extindă portofoliul, furnizând soluții de finanțare și generând profituri pentru acționarii săi. De asemenea, EEEF servește drept model pentru instrumentele financiare inovatoare de investiții în proiecte de energie durabilă rentabile și mature și care pot atrage capital privat, prezentând totodată argumentele economice în favoarea acestor investiții și afișând rezultate credibile.